

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Marina Fryklund

En komparativ studie av
svenska stiftelser och
anglosaxiska offshore-truster ur
beskattningsynpunkt

Examensarbete
20 poäng

Lars Pelin

Skatterätt

VT 2007

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	3
FÖRORD	5
FÖRKORTNINGAR	6
1 INLEDNING	7
1.1 Bakgrund	7
1.1.1 Skatteparadis	7
1.1.2 Det var en gång...	8
1.1.3 Kanalöarnas rättsliga ställning	9
1.2 Syfte och frågeställning	10
1.3 Metod och material	11
1.4 Källkritik	11
1.5 Avgränsningar	11
1.6 Disposition	12
2 ANGLOSAXISKA TRUSTER	13
2.1 Truster - vad är det?	13
2.2 Trustens aktörer	13
2.2.1 Settlor	14
2.2.2 Trustee	14
2.2.3 Beneficiary	15
2.2.4 Protector	15
2.3 Trustens klassificeringar	15
2.4 Trusterkunden och andra dokument	19
2.5 Trust property – Trustegendom	20
2.6 Trust law	20
2.7 Sammanfattning	21
3 STIFTELSE	22
3.1 Stiftelser i civilrätten	22

3.2	Stiftelsens aktörer	23
3.3	Olika typer av stiftelser	24
3.3.1	Allmännyttiga stiftelser	24
3.3.2	Familjestiftelser	25
3.4	Stiftelsernas sekretess och tillsyn	25
3.5	Sammanfattning	26
4	DEN SKATTERÄTTSLIGA REGLERINGEN AV TRUSTER OCH STIFTELSE	27
4.1	Beskattning av trustar enligt common law	27
4.2	Beskattning av stiftelser enligt IL	28
4.2.1	Begränsat skattskyldiga stiftelser	28
4.2.2	Obegränsat skattskyldiga stiftelser	29
4.3	1985 års Haag-konvention	29
4.4	EG-rätten	29
4.5	CFC-beskattning	30
4.6	Skatteavtal	31
4.7	Praxis	31
5	PROBLEM KRING BESKATTNINGEN AV TRUSTER I SVERIGE	33
5.1	Utländsk juridisk person eller stiftelse	34
5.2	Förmånstagarens beskattningssituation	35
5.3	Trusternas sekretess	36
6	SLUTSATSER OCH ANALYS	39
7	AVSLUTANDE DISKUSSION	42
7.1	Sverige och trustar	42
7.2	Skatteparadis – pros and cons i ett större perspektiv	45
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	47
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	50

Summary

In this essay, I have made a comparative study of Anglo-Saxon offshore trusts and Swedish trusts and their taxation in Sweden.

The Anglo-Saxon trusts are an instrument of law that derives from the tradition of equity within the common law practice. In short, it means that a settlor sets apart property by releasing the ownership to a trustee, who with a legal obligation obliges himself to administer the trust in the best way possible for the beneficiary provided by the settlor.

Swedish trusts are in constructed in a similar way. They too consist of a settlor, a trustee and a beneficiary. The greatest differences are that the Swedish trust is considered to be a legal person in Sweden while the Anglo-Saxon trust is not. Swedish trusts are attached to an authority of supervision while the trusts are surrounded by a considerably stronger secrecy, even if the trend today is that also the Anglo-Saxon off-shore trusts are registered to a greater extent than before. In Sweden, the Department of Taxation requires to obtain the different documents which are necessary to unveil the relationships of owner and beneficiary.

In the event of a trial of whether a foreign instrument of law is to be considered as a legal person or not in Sweden, which has effects on how the dividends and other benefits are to be taxed, we start out in Chapter 6 Section 8 of the Income Taxation Law. Here it is stated that we must see to how the instrument is regarded in its domiciled country. It is consequently only because of the fact that trusts are not considered to be legal persons in Great Britain that they are on an equality with Swedish trusts in Sweden. If the Anglo-Saxon trusts, like the American trusts, were considered to be legal persons, benefits from there would have been taxed according to the CFC rules. As the situation is today, since we lack this regulation in our tax agreement with Great Britain, a beneficiary domiciled in Sweden to an An-

glo-Saxon off-shore trust is taxed as if he or she had received funds from a Swedish trust. This means that every income from there is taxed as labor.

In my opinion, greater advantages had been reached if we had decided to either treat all trusts as legal persons or all trusts as Swedish trusts and that we therefore must strive to decide on one of the options.

Sammanfattning

I denna uppsats har jag gjort en komparativ studie av anglosaxiska offshore-truster och svenska stiftelser och deras beskattning i Sverige.

Trusten är ett anglosaxiskt rättsinstrument som härstammar från equity-rätten inom common law-traditionen. Kort sagt innebär det att en stiftare, *settlor*, avsätter lös eller fast egendom för att sedan utmönstra den från sin förmögenhetssfär genom att överlåta äganderätten till en förvaltare, *trustee*, som med en *moral obligation* förbinder sig att förvalta den på bästa sätt åt den av stiftaren förordnade förmånstagaren, *beneficiary*.

Svenska stiftelser är uppbyggda på ett likartat sätt med en stiftare, förvaltare och förmånstagare. De största skillnaderna är att svenska stiftelser här anses vara en juridisk person medan de anglosaxiska trusterna inte är det. Svenska stiftelser är knutna till en tillsynsmyndighet medan trusters omgärdas av en betydligt starkare sekretess, även om trenden idag går mot att även de anglosaxiska offshore-trusterna idag i allt större utsträckning registreras. I Sverige kräver Skatteverket vid en eventuell prövning att få in de olika dokument som krävs för att ägar- och förmånstagarförhållandena ska bli klarlagda.

Vid en prövning huruvida ett utländskt rättsinstrument ska vara en juridisk person eller ej, vilket påverkar på vilket sätt utdelning eller andra förmåner ska beskattas här, utgår vi enligt 6 kap. 8 § IL från hur instrumentet ifrågas ses i sitt hemland. Det är således enbart på grund av att trusters inte anses vara juridiska personer som de i Sverige likställs med stiftelser. Hade de anglosaxiska trusterna liksom de amerikanska varit att ses som juridiska personer, hade förmåner därifrån beskattats enligt CFC-reglerna. I nuläget, eftersom vi saknar denna reglering i vårt skatteavtal med Storbritannien, beskattas förmånstagare till en trust som är bosatta i Sverige som om de

hade erhållit medel från en stiftelse. Detta innebär att alla medel därifrån beskattas i inkomstslaget tjänst.

Jag menar att vi hade uppnått fördelar med att ha likartad reglering för alla typer av trustar, såväl amerikanska som anglosaxiska och att vi därför borde sträva efter att besluta oss för att antingen se alla trustar som juridiska personer eller alla trustar som stiftelser.

Förord

Nu börjar studenttiden i Lund lida mot sitt slut och jag ska möta livets utmaningar som jurist. Innan dess vill jag passa på att tacka de människor som har betytt mest för mig under utbildningen.

Jag vill först och främst tacka min handledare Lars Pelin för hans stöd och excellenta handledning.

Dessutom vill jag tacka Carl Ekberg på Wistrand för att han gav mig uppslaget till ämnet.

Vad hade Juridicum-tiden varit utan mina tjejer? Tack Maria, Linda och Helene för att ni gjorde det så mycket roligare att gå på föreläsningar och seminarier!

Tack även till min underbara familj som har hjälpt mig att kämpa vidare när det har varit tungt och hejat på mig när det har gått bra. Ett speciellt tack till min man Henrik och min son Seth. Ni är mina klippor!

Trelleborg, juli 2007

Marina Fryklund

Förkortningar

CFC	Controlled Foreign Corporation
IL	Inkomstskattelagen (1999:1229)
OECD	Organisation for Economic Co- operation and Development
OFC	Offshore Financial Centre
Prop.	Proposition
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SL	Stiftelselagen (1994:1220)
SN	Skattenytt
SRN	Skatterättsnämnden
TSM	Tillsynsmyndigheten

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I september 2006 valde svenska folket en ny, borgerlig regering som under namnet Alliansen skulle verka för det ”nya” Sverige med allt vad det innebar. Stämningen var på topp och framtidstron riktigt lyst ur ögonen på hoppfulla svenskar som kände att ”nu, vår bästa tid är nu!”.

Detta förbyttes dock bara några veckor senare mot misstänksamhet och skepsis mot den nya regeringen, vilket orsakade en rad ministeravhopp. Varför? Artiklar med braskande rubriker om skatteflykt, svartjobb, obetalda TV-licenser och något som kallades trustar fick folket att slå bakut och tala om skumraskaffärer.

Själv blev jag nyfiken. Vad var de här trusterna och skumraskaffärerna egentligen? Är det så enkelt att bara för att man investerar pengar utomlands via instrument som inte finns inskrivna i den svenska rätten så är det automatiskt en fråga om skatteflykt?

Jag ämnar att i denna uppsats närmare undersöka begreppen trustar respektive stiftelser. Detta ställs sedan i analysen mot en vidare kontext avseende skatteparadiserna (OFC:s) och vilka svårigheter de för med sig för stater med beskattningsanspråk jämte vilka fördelar de för med sig för medborgare med önskan om beskattningslättnader.

1.1.1 Skatteparadis

När jag började på Skatte- och bolagsrättslig fördjupningskurs så tipsade Mats Tjernberg om boken ”Skatteparadis” av Oskar Engdahl. Jag köpte den och det var egentligen medan jag läste den som jag för första gången fastnade för den här typen av problematik som jag nu baserar mitt examensarbete på. Jag tänkte använda den för att kort redogöra för fenomenet skatteparadis,

men jag rekommenderar den varmt till alla som är intresserade att ytterligare förkovra sig i ämnet.

1.1.2 Det var en gång...

Allt började med att London efter andra världskriget var nära att förlora sin position som ledande finansiellt centrum till förmån för USA. Istället kom finurliga européer på att de, tack vare en komplex lagstiftning från Storbritanniens sida, kunde föra ut tillgångar ur USA i syfte att förhindra USA från att frysa dem om det skulle bli nödvändigt. Därefter återinvesterades pengarna på privata finansiella marknader, som snabbt växte och i slutet av 60-talet omsatte dessa större tillgångar än nationella marknader som Frankrike och Schweiz. Därigenom utvecklades för första gången termen ”offshore”, nämligen att pengar lämnar ett land utan att anlända till ett annat.¹

Detta förfaringssätt blev så utspritt och så lönsamt att även amerikanska banker ville göra samma sak. Men eftersom det var långt till bankerna i London kom amerikanerna på att de kunde använda sig av närliggande brittiska kolonier för att genomföra sina affärer, då dessa tillämpade samma regelverk som i Storbritannien. Resultatet blev de första skatteparadiserna. Det visade sig nämligen vara ännu mer fördelaktigt att göra affärer på öar som exempelvis Bahamas då de, förutom att de tillämpade förmånliga brittiska regler, inte hade påverkats nämnvärt av industrialiseringen och dess välfärdsreformer. Detta gjorde att skatterna var låga och det politiska klimatet möjliggjorde praktiskt taget självstyre för de välbärgade affärsmännen.²

För att skydda de stora, inte alltid helt lagliga, förmögenheterna på Bahamas antogs på 60-talet en sekretesslag som var en kopia av Schweiz' från 1934. Den stadgade hårda straff (böter eller fängelse) för banktjänstemän som avslöjade något om sina kunders affärer. I och med denna lag strömmade banker och privatpersoner till, företag och personer som var trötta på efterkrigs-

¹ Engdahl s. 41 ff.

² Ibid s. 48 f.

tidens höga skattetryck. Snart följde flera andra karibiska öar Bahamas exempel och de kom till att benämnas OFC, Offshore Financial Centre, en term som används än idag. På samma sätt etablerades OFC i Europa när man kom på att finansiell verksamhet kunde bedrivas mycket förmånligare i lågskatte- och högsekretessländer än i London. De första OFC i Europa var furstendömen som Monaco, Luxemburg och Liechtenstein samt de brittiska Kanalöarna Jersey, Guernsey och Isle of Man.³

Att det blev just de öarna hängde också ihop med avkolonialiseringen redan på 30-talet. Då rika kolonialister, särskilt från Afrika, såg sig manade att återvända till Storbritannien (där deras nya förmögenheter skulle beskattas) var det lämpligt att välja ett ställe som både var lågbeskattat samt hade ett behagligt klimat. Valet föll då på Jersey och öarna runtomkring, som med hjälp av professionella rådgivare under decennier formades till att bli vad de är idag, nämligen OFC. Det som gör Kanalöarna till skatteparadis är att de har låg inkomstbeskattning, ingen marginalbeskattning samt att utländska bolags inkomster inte beskattas.⁴

1.1.3 Kanalöarnas rättsliga ställning

Lite förvirrande och inte helt självklar ter sig Kanalöarnas rättsliga ställning. Så jag har tagit reda på hur det ligger till.

Kanalöarna är samlingsnamnet för ögrupperna Jersey och Guernsey som ligger i Normandiska viken i Engelska kanalen utanför Frankrikes kust. Ögrupperna har var för sig sina egna system av domstolar, lagstiftande församling, beskattningsrätt m.m. och tillhör inte i geografiskt hänseende de brittiska öarna, Förenade Kungariket.⁵

³ Ibid s. 50 f

⁴ Ibid s. 52 f.

⁵ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Kanal%C3%B6arna>, besökt 2007-02-12

Kanalöarna står under brittisk överhöghet, vilket betyder att dess utrikesaffärer tas om hand av Förenade Kungariket. Följaktligen är de med i EU. Men genom ett tillägg till artikel 299 i EG-fördraget och artikel 198 i Euratomfördraget så stadgas att detta endast ska gälla i den utsträckning det är nödvändigt för att säkerställa genomförandet av den ordning som undertecknats den 22 januari 1972.⁶ Kort sagt innebär detta att Kanalöarna är väldigt självständiga, t.ex. är de inte en del av gemenskapens skatteområde enligt art. 3.2 sjätte momsdirektivet.⁷

1.2 Syfte och frågeställning

Min huvudsakliga frågeställning som utgör temat för uppsatsen är: Hur är det svenska skattesystemet kompatibelt med anglosaxiska trustar? Denna fråga besvarar jag i slutsatserna, men innan dess har jag delat upp frågan i mindre delfrågor som besvaras i tur och ordning i såväl teori- som analyskapitlen. Delfrågor som känns intressanta är bland annat:

- Stiftelser brukar nämnas som ett ”svenskt” trust-institut. Stämmer detta eller inte? Likheter/skillnader?
- Vem beskattas för trustens egendom? Hur beskattas förmånstagarna eller stiftarna till egendomen som i sin tur ägs av trusten?
- Sekretessen som omgärdar offshore-truster och skatteparadis– hur passar det in i en värld som arbetar för öppenhet och transparens?

Syftet med min uppsats är att belysa de skatterättsliga frågor som uppkommer i takt med att Sverige och svenskarna blir alltmer internationella. Målet

⁶ Celexnr. 902E3620, se även Protokoll 3 om Kanalöarna 11972B/PRO/03

⁷ Direktiv 77/388/EEG

för mitt intresse är de anglosaxiska offshore-trusterna och de svenska stiftelserna.

1.3 Metod och material

Jag använder mig huvudsakligen av traditionell rättsdogmatisk metod. Men eftersom jag är gammal samhällsvetare så kan jag inte låta bli att även ta in delar med samhällsvetenskaplig metod. Därför har jag valt att ta med ett avsnitt i början och ett i slutet om den mediala debatten som rör samhällets syn på truster och det svenska skattesystemet.

1.4 Källkritik

Jag anser att huvuddelen av de källor jag hittills använt är tillförlitliga då de, även om de är hämtade från Internet, är tagna från myndigheternas egna hemsida och det är oftast en säker källa. Böcker och artiklar från juridiska tidskrifter har jag inga synpunkter på, men jag vill understryka att de artiklar som är hämtade från dags- och kvällspress ger en starkt förenklad bild av de skattemässiga problemen och förhållandena, ibland rent av felaktig. Men de används i ett samhällsillustrativt syfte, inte i ett undervisande.

1.5 Avgränsningar

Visst skulle jag vilja göra en komplett, heltäckande redogörelse för och analys av alla sorters truster, skatteproblem och rättslig reglering etc. Men det skulle vida överstiga de rekommenderade 45 sidorna som jag har till mitt förfogande. Därför har jag valt att avgränsa min uppsats på följande vis:

- Jag håller mig till att behandla anglosaxiska truster och inte amerikanska. Detta vållar inga större bekymmer dock eftersom de påminner mycket om varandra. För att uttrycka det bildligt skulle man kunna säga att om trustbegreppet är ett träd så är den anglosaxiska

trusten stammen och den amerikanska är en gren av flera. Den största skillnaden är att anglosaxiska truster inte är juridiska personer medan de amerikanska trusterna oftast är det.⁸

- Geografiskt sett avgränsar jag mig till Sverige och Europa, liksom innan främst av utrymmesskäl men också för att det inte ska bli för spretigt. Följaktligen har jag valt Kanalöarna för att illustrera skatteparadis, så att jag ändå håller mig inom ramarna för mina avgränsningar. Jag är medveten om att det finns fler sk. skatteparadis i Europa förutom Kanalöarna (t.ex. Liechtenstein och Monaco) men jag ville hålla mig till lågbeskattade nationer som tillämpar common law eftersom det oftast är offshore-trusternas rättsordning. Då passade det bäst med Kanalöarna.

1.6 Disposition

Min disposition för denna uppsats är som följer:

- **Kap. 1** – inledning och bakgrund till ämnet
- **Kap. 2** – definition av anglosaxiska truster
- **Kap. 3** – civilrättsliga definitioner av svenska stiftelser m.m.
- **Kap. 4** – den skatterättsliga regleringen av truster och stiftelser, i Sverige och internationellt
- **Kap. 5** – problem som uppstår vid beskattning av truster och dess egendom i Sverige: stiftelse eller utländsk juridisk person? Samt ett avsnitt om sekretessen kring truster
- **Kap. 6** – komparation av stiftelser och truster, slutsatser och analys
- **Kap. 7** – avslutande diskussion

⁸ Sundgren s. 7

2 Anglosaxiska trustar

Målet med detta kapitel är att definiera ett antal centrala begrepp, för att på så sätt ge läsaren möjlighet att lättare förstå problematiken som lyfts fram i de efterföljande kapitlen. Jag börjar därför med att redogöra för det anglosaxiska trustbegreppet.

2.1 Trustar - vad är det?

Trustinstitutet är en gammal tradition i den anglosaxiska *equity-rätten*. Kort sagt kan man säga att en trust bildas när en person avsätter lös eller fast egendom (kan även vara rättigheter) och sedan överlåter denna egendom med besittningsrätt till en annan person att förvaltas åt en tredje person som någon gång i framtiden kommer att åtnjuta egendomen ifråga.⁹ Enligt *common law* så är inte trustar att ses som en självständig juridisk person utan trustens syfte och dess kärna är att etablera ett förhållande mellan en *trustee* och en *beneficiary*¹⁰, se översättningar och definitioner av dessa begrepp nedan.

För att en trust ska anses lagligen konstruerad måste fem rekvisit vara uppfyllda. Det måste finnas: 1) En *settlor*, 2) en *trustee*, 3) en *beneficiary*, 4) *trust property* och 5) *terms of the trust*.¹¹

2.2 Trustens aktörer

De olika aktörerna i trusten har speciella benämningar utefter vilken roll de har. De vanligast förekommande är *Settlor*, *Trustee*, *Beneficiary* och *Protector*.

⁹ Simon s. 463

¹⁰ <http://ils-world.com/services/main.shtml#trusts> besökt 2007-03-16

¹¹ Jantscher s. 21

I den svenska litteraturen har jag märkt att dessa begrepp översätts lite olika och det verkar inte som att alla är överens om vilken översättning som är den korrekta och exakt hur de ska tolkas. Jag tycker att Laestadius' översättning verkar mest genomtänkt och jag har därför valt att använda den nästan genomgående i detta avsnitt. Jag vill med denna kommentar egentligen bara uppmärksamma läsaren på att den finns fler översättningar än de presenterade och där det behövs har jag också tagit med alternativa översättningar.

2.2.1 Settlor

Settlor översätts bäst till *stiftare* och avser den som antingen genom sitt handlande eller underlåtenhet att göra det är ansvarig för trustens bildande. Kravet är dock att personen ifråga har rättslig handlingsförmåga och dessutom måste han eller hon äga fri dispositionsrätt över den egendom som trusten avser. Denna dispositionsrätt kan även avse egendom som stiftaren inte har för tillfället, men är garanterad att få i framtiden. Speciella regler gäller för omyndiga personer eller de som lider av mentala handikapp.¹²

2.2.2 Trustee

Trustee blir på svenska *förvaltare* även om det är värt att notera att denna översättning inte är helt klockren.¹³ Sammanfattat kan man säga att en förvaltare har den legala äganderätten till egendomen och är bunden av en moralisk skyldighet (*equitable obligation*) att handha den på bästa vis. Om en förvaltare åsidosätter denna moraliska skyldighet genom att handla utanför sin behörighet kan han hållas personligen ansvarig och bli ersättningskyldig till förmånstagarna.¹⁴

¹² Laestadius s. 681

¹³ Laestadius s. 681

¹⁴ Ibid s. 682

2.2.3 Beneficiary

På svenska finns det tre olika översättningar av engelskans *beneficiary*: *destinatär*, *beneficient* eller *förmånstagare*. Jag ansluter mig till Laestadius tolkning av begreppen som lyder:

- **Destinatär:** Möjlig förmånstagare, men ej helt säkert. Kan vara fysisk eller juridisk person.
- **Beneficient:** Kommer garanterat att erhålla förmån, kan vara både fysisk eller juridisk person
- **Förmånstagare:** Ett samlingsbegrepp som innefattar både destinatärer och beneficienter.¹⁵

2.2.4 Protector

Kallas rätt och slätt för *beskyddare* i den svenska terminologin. En trusts beskyddare är en fysisk eller juridisk person som verkar som en sorts övervakare till förvaltaren och utses vanligen av stiftaren. Beskyddarens roll tar sig i uttryck genom att han har rätt att ge tillstånd till eller lägga in veto mot förvaltaren när han ska fatta och genomföra ett större beslut. Ibland gäller beskyddarens roll endast rätten att utse förmånstagare och då brukar han gå under namnet *appointor* (på svenska *utnämnaire*). De flesta truster saknar dock både beskyddare och utnämnaire.

2.3 Trustens klassificeringar

Det finns olika typer av truster som, beroende på hur de är uppbyggda, behandlas olika i den engelska rätten. Vad trusten ska klassificeras som beror på sex parametrar som var och en leder till olika namn med olika betydelser. En trust kan alltså beroende på sin uppbyggnad bära upp till sex namn. De olika parametrarna som ska tas hänsyn till är:

¹⁵ Ibid s. 683

1. Hur har trusten uppkommit?
2. Hur omfattande är förvaltarens aktivitet?
3. I vilken omfattning är rättsförhållandena reglerade?
4. Hur betydande är stiftarens inblandning?
5. Vilka rättigheter har tillkommit förmånstagaren?
6. Vad är trustens syfte?¹⁶

Här nedan går jag närmare in på de olika trustklassificeringarna och besvarar de kortfattat. Jag tar endast upp de vanligast förekommande eftersom det är de som är mest relevanta för uppsatsen. För de som vill veta mer om de övriga rekommenderar jag Laestadius som jag refererar till flitigt i detta avsnitt då jag finner hans uppräkningslista att vara den som snabbast och enklast ger en bra överblick över det stundtals snåriga trustbegreppet.

1. De trustklassificeringar som finns är *Statutory trust*, *Express trust*, *Implied or Resulting trust* samt *Constructive trust*, varav *Express Trust* är det som sannolikt är det vanligaste sättet att bilda en trust. En *Express Trust*, eller på svenska: *Uttrycklig trust*, uppkommer när en testator eller annan stiftare avsiktligt etablerar ett förhållande mellan förvaltare och förmånstagare antingen genom muntligt avtal, testamente eller urkund. Det finns inga formkrav men det rekommenderas att det är av skriftlig form så att avsikten att bilda en trust kan bevisas.¹⁷
2. Beroende på hur aktiv förvaltaren är finns det två olika benämningar: *Simple Trust (Enkel trust)* eller *Special Trust (Speciell trust)*. Kortfattat så innebär en enkel trust att förvaltarens roll är passiv medan den i en speciell trust är aktiv. I en speciell trust är förvaltarens uppgift, förutom att dela ut egendomen, även att bedöma investerings-

¹⁶ Laestadius s. 675

¹⁷ Ibid. 676 f.

möjligheter och sköta den löpande förvaltningen. I en speciell trust finns två underkategorier av förvaltarens aktivitet: *Ministral Trust* respektive *Discretionary Trust*. Den första tar sikte på enklare görömmål som att sköta betalningar och samla in hyror medan den andra är mer självständig och komplicerad.¹⁸

3. Här finns två typer av truster varav den ena kallas för *Executed Trust* (*Verkställd Trust*), som uttrycker att trusturkund finns och förvaltarens befogenheter är reglerade så att trustens ändamål kan verkställas. Motsatsen är *Executory Trust* (*Ofullständigt verkställd trust*) som i sin tur antyder ett interimistiskt trustförhållande i väntan på korrekt upprättad trusturkund.¹⁹ Värt att notera att trusten alljämt är giltig.²⁰
4. Här talar man om en *Completely Constituted Trust* (*Fullständigt konstituerad trust*) respektive en *Incompletely Constituted Trust* (*Ofullständigt konstituerad trust*). Som namnen antyder så betyder den första att stiftarens inblandning som just stiftare är avslutad (han kan ju ändå ha rollen som förvaltare) medan den andra betyder att det återstår mer att göra innan trusten är godkänd. Detta kan vara antingen att egendomen inte har blivit rätteligen avskild eller att ett beneficiellt förhållande till förmånstagarna inte har uppstått.
5. Beroende på hur förmånstagarens rättigheter ser ut så uppstår antingen en *Fixed Trust* (*Fixerad trust*) eller en *diskretionär trust* som berördes under punkt 2. Den fixerade trusten innebär att det finns individuellt bestämda förmånstagare som är berättigade till en viss andel av trustegendomen, som även detta står angivet i trusturkunden. Förvaltaren har här ingen möjlighet att själv bestämma hur mycket av trustegendomen som ska gå till vem. I en diskretionär trust där-

¹⁸ Ibid. 677 f. När man talar om truster i skatteplaneringssyfte så är det oftast en Discretionary trust som avses och det finns gott om företag som står till tjänst, t.ex. Moore Stephens på Jersey eller ILS på Isle of Man (www.moorestephens-jersey.com resp. www.ils-world.com/services/main.shtml#trusts)

¹⁹ Laestadius s. 678

²⁰ Sydenham s. 5

emot, så ankommer det på förvaltaren att bestämma när och till vem som utbetalning av trustegendom ska ske.²¹

6. Det finns två olika sätt att benämna trusters, beroende på vad de har för syfte. Dels *Private Trust (Privat trust)* och dels *Public Trust (Allmän trust)*²² eller som den också kallas, *Charitable Trust (Allmännyttig trust)*.²³ Som väntat tar välgörenhetstruster sikte på att via olika välgörande ändamål förbättra många människors situation, medan privata trusters intressen tillkommer en betydligt snävare krets. De största skillnaderna mellan dessa två typer (förutom ändamålet), är för det första att de allmännyttiga trusterna står under tillsyn av *Charity Commissioners*, vilket de privata inte gör. Dessutom finns det inga tidsmässiga begränsningar för de allmännyttiga trusterna, vilket det gör för de privata. En privat trust lyder under den s.k. ”rule of perpetuities”, som föreskriver att en framtida rätt för en förmånstagare till en viss egendom är giltig, så länge det inte är utslutet att egendomen ifråga kommer att tillfalla personen utanför perpetuity period, som är perioden av ett liv plus 21 år plus eventuell havandeskapsperiod.²⁴ I praktiken blir detta ca 80 år.²⁵

Viktigt i sammanhanget är också att de allmännyttiga trusterna oftast träffas av betydande skattelättnader (de är i princip helt befriade från inkomstskatt).²⁶ Detta innebär att när jag i fortsättningen talar om beskattning av trusters så är det privata trusters som avses.

²¹ Simon s. 465

²² Laestadius s. 680

²³ Hagstedt s. 77

²⁴ Hagstedt s. 78

²⁵ Ibid. s. 86. Detta gäller dock främst för onshore-truster, medan offshore-truster, främst i Västindien har antingen utökat varaktighetstiden kraftigt eller helt övergivit regeln, för att ytterligare öka intresset för trusterna. Kanalöarna har dock fortfarande kvar regeln, men den kan uppgå till längre tid. Även Storbritannien har framfört förslag på att ändra regelns varaktighet till 125 år, se Antoine s. 25

²⁶ Hagstedt s. 78

2.4 Trusturkunden och andra dokument

Som jag nämnde ovan²⁷ så finns det inga formkrav på att trusturkunden (*the trust deed*) ska vara skriftlig. Men när det gäller offshore-truster är det mer regel än undantag att de finns i skriftlig form.²⁸

Declaration of Trust

När trustegendom som inte fanns i den ursprungliga trusturkunden tillkommer, upprättas en särskild Declaration of Trust.²⁹

Irrevocable

När trusten väl har blivit rättsligt etablerad så är huvudregeln i engelsk rätt att det inte möjligt att återkalla den, d.v.s. att trustegendomen ska återgå till stiftaren.³⁰ Det är visserligen möjligt för stiftaren att förbehålla sig en återkallelserätt, men denna får konsekvensen att stiftaren kommer att bli inkomstbeskattad för alla inkomster som är hänförliga till egendomen ifråga. Därför brukar det särskilt stadgas i trusturkunden att trusten är *irrevocable*, alltså oåterkallelig.³¹

Proper law

I trusturkunden brukar det även finnas en klausul som stadgar att avtalets lag ska utgöras av den rättsordning som gäller för landet där trusten blivit upprättad.³²

Letter of wishes

Det är vanligt att stiftaren förutom trusturkunden även har en rätt att ge uttryck för sin vilja genom s.k. *letters of wishes* till förvaltaren. Dessa brev är visserligen inte bindande för förvaltaren, men det torde vara mer regel än

²⁷ Se avsnitt 2.3

²⁸ Antoine s. 32

²⁹ Ibid. s. 33

³⁰ Denna princip fastställdes i rättsfallet Paul v Paul (1880) 15 Ch D 580; on appeal (1882) 20 Ch D 742, se Simon s. 463

³¹ Ibid.

³² Simon s. 469

undantag att de följs.³³ Oftast är det ju företag som de nämnda under not 17, alltså företag som försörjer sig på att agera trustförvaltare som tillhandahåller denna möjlighet för stiftaren att förbehålla sig makt över trusten. Det kan tyckas lite märkligt eftersom dessa letters of wishes tar sikte på egendom som egentligen ska vara avskild och utmönstrad från stiftarens förmögenhetsfär. Därför är det viktigt för förvaltaren att kunna visa att han eller hon inte är styrda av dessa brev, eftersom detta skulle leda till att trusten inte är giltig.³⁴

2.5 Trust property – Trustegendom

Trustegendomen kan avse både fast och lös egendom.³⁵ Den är under uppdragstiden sakrättsligt skyddad och får inte tas i anspråk av vare sig stiftarens, förvaltarens eller förmånstagarens borgenärer.³⁶

2.6 Trust law

Trots att världens OFC:s ligger utspridda över hela världen, så råder relativ konformitet vad gäller trusternas lagar. Den största skillnaden märks på graden av sekretesskydd de erbjuder sina investerare. Generellt kan man säga att de s.k. skatteparadis vars rättsystem och lagstiftning har en stark anknytning till den engelska common law har en lägre grad av sekretess (även om den ändå är väldigt hög jämfört med andra ”vanliga” nationer), främst gällande det skydd som rör borgenärer och andra myndigheters rätt till information. Häribland märks bl.a. Kanalöarna. Andra OFC:s som har etablerat sig på senare tid och vars lagstiftning härrör från den amerikanska common law, främst de västindiska, erbjuder högre skydd. Dessutom är de förstnämnda OFC:s bättre på att kodifiera sina lagar medan de sistnämnda oftast inte har några nedskrivna lagar alls.³⁷

³³ Antoine s.23

³⁴ Antoine s. 34 f

³⁵ The Economist ”Rich pickings” 2007-02-22

³⁶ SKV 352 s. 755, Hagstedt s. 76

³⁷ Antoine s. 10 f t.ex. så har både Jersey och Guernsey speciella trustlagar, the Trusts (Jersey) Law 1984 och the Trusts (Guernsey) Law 1989

På grund av detta så åtnjuter också de brittiska offshore-trusterna mer respekt och trovärdighet.

2.7 Sammanfattning

En trust bildas när en person avsätter lös eller fast egendom och sedan överlåter denna egendom med besittningsrätt till en annan person att förvaltas åt en tredje person som någon gång i framtiden kommer att åtnjuta egendomen ifråga. Beroende på hur den är uppbyggd och förvaltd så får den olika namn, vilket innebär att en trust kan bära upp till sex olika beteckningar. Gemensamt för trusterna är dock att det måste finnas vissa aktörer och dokument för att de ska anses giltiga. Det måste sålunda finnas en (eller flera) stiftare, förvaltare och förmånstagare samt en trusturkund.

I nästa kapitel kommer jag att beskriva de svenska stiftelsernas uppbyggnad och funktion.

3 Stiftelser

Bruket av stiftelser i Sverige som ett medel att avskilja egendom har urgammala anor, men nämns inte i lagtexten förrän 1929 genom den s.k. tillsynslagen. Eftersom det inte fanns någon legal definition av begreppet stiftelse i svensk rätt förrän stiftelselagens införande 1996 var man länge hänvisad till tillsynslagens definition av en stiftelse som: ”om någon anslagit egendom att såsom självständig förmögenhet fortvarande tjäna ett bestämt ändamål”.³⁸ Nedan ger jag en presentation av vad som konstituerar en stiftelse samt vilka olika skepnader de kan ta.

3.1 Stiftelser i civilrätten

1994 kom den nya stiftelselagen efter omfattande utredningsarbete. Man har i 1 kap 2§ SL utgått från den tidigare definitionen i tillsynslagen och sedan utvecklat denna så att den idag urskiljer tre rättshandlingar vilka samtliga måste vara uppfyllda för att en stiftelse ska anses föreligga:

1. Stiftaren måste upprätta ett skriftligt förordnande där det ska anges dels en ändamålsbeskrivning för stiftelsen, dels vilka som ska vara förmånstagare och dels hur stiftelsen ska tillgodose sitt ändamål.
2. Det finns ett krav på varaktighet som innebär att stiftelsens ändamål måste vara långsiktigt. Det får alltså inte finnas föreskrifter som gör att stiftelsens ändamål kan uppfyllas inom en kortare period. (Enligt förarbetena så är två-tre år att se som en kortare period.) Dessutom måste ändamålet vara så preciserat att det går att uppfylla och det får inte vara olagligt.
3. Stiftaren ska göra en förmögenhetsöverföring i enlighet med förordnandet. Med detta menas att stiftaren måste avhända sig den egendom som ska tillfalla stiftelsen till stiftelsens förvaltare.

³⁸ Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s.15

4. Genom det tredje rekvisitet uppstår på sätt och vis ett fjärde, nämligen att någon måste förvalta stiftelsen och dess egendom.³⁹ Stiftaren får inte själv agera förvaltare.⁴⁰

3.2 Stiftelsens aktörer

Genom denna uppräknning av de civilrättsliga rekvisiten för en stiftelse menar jag att man även uppnår en annan viktig sak, nämligen att definiera stiftelsens roller. Det framgår klart av de uppräknade rekvisiten att det måste finnas en *stiftare*, en eller flera *förmånstagare* samt en *styrelse* eller *förvaltare*.

Innebörden av deras olika roller är påfallande lika trusternas motsvarigheter. Största skillnaden är att den svenska stiftelselagen innehåller bestämmelser om två olika förvaltningsformer, nämligen egen förvaltning respektive anknuten förvaltning. Egen förvaltning föreligger när en eller flera fysiska personer har åtagit sig uppdraget och de kallas då *styrelse*. Anknuten förvaltning föreligger när en juridisk person har åtagit sig uppdraget och det kallas då *förvaltare*. Innebörden av uppdraget är dock densamma.

Styrelsen eller förvaltaren, har liksom jag beskrev trustees ovan⁴¹ en skyldighet att fullgöra sitt uppdrag i enlighet med vad som är bäst för stiftelsen. I annat fall kan han eller hon bli personligen skadeståndsskyldig gentemot såväl inom- som utomstående som drabbas av det uppsåtliga eller oaktsamma handlandet.⁴²

En stiftelse anses inte giltigt bildad om stiftaren själv kan ändra stiftelsens stadgar, eller har möjlighet att återkalla den så att stiftelseegendomen kan

³⁹ Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s. 22

⁴⁰ Ibid. s. 23

⁴¹ Se avsnitt 2.2.2

⁴² Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s. 29

återgå till stiftaren. Inte heller anses den giltigt konstituerad om stiftaren har angett sig själv eller sin make/maka som förmånstagare.⁴³

Beroende på vilken typ av stiftelse det är och syftet med den så behandlas de olika i den svenska skatterätten. Jag återkommer med en utförligare redogörelse för detta nedan.⁴⁴

3.3 Olika typer av stiftelser

Precis som det finns en mängd olika typer av trustar så finns det också olika typer av stiftelser (dock inte lika många) som beroende på vad deras syfte är också för med sig olika bestämmelser.

I svensk civilrätt finns det främst två typer av stiftelser som är relevanta för denna framställning. Då tänker jag dels på de allmännyttiga stiftelserna, eftersom de är den vanligaste och mest välkända typen av stiftelse i Sverige och det är en sådan som man först tänker på. Dels är det familjestiftelserna som anses vara den typ som ligger närmast en trust i uppbyggnad. Övriga typer av stiftelser i Sverige är bl.a. pensionsstiftelser, personalstiftelser, näringsdrivande stiftelser, kollektivavtalsstiftelser, vinstandelsstiftelser m.fl.⁴⁵ Jag kommer som sagt endast hålla mig till de två förstnämnda.

3.3.1 Allmännyttiga stiftelser

Allmännyttiga stiftelser klassificeras utifrån hur de erhåller medlen för att fullgöra sitt ändamål. Det kan var antingen genom en *gåvostiftelse*, eller en *avkastningsstiftelse*, som oftast bildas genom testamentariska förordnanden.⁴⁶ Dessutom måste ändamålet, som namnet antyder, vara allmännyttigt och således ta sikte på att främja t.ex. vård och uppfostran av barn, utbild-

⁴³ SKV 352 s. 756, jfr RÅ 1964 Fi 1656, RÅ 1956 Fi 409 och RÅ 1959 Fi 1988

⁴⁴ Se avsnitt 4.2

⁴⁵ Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s. 15 ff.

⁴⁶ Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s. 16

ning, kulturarbete, idrottsverksamhet, hjälpverksamhet för behövande, vetenskaplig forskning m.m.⁴⁷

3.3.2 Familjestiftelser

Familjestiftelser har ingen definition i civilrätten. Det sägs dock i förarbetena till SL att familjestiftelser är stiftelser vars förordnanden innebär att tillhörighet till en viss släkt är en av förutsättningarna för att kunna bli förmanstagare. Det får dock inte vara den enda kvalifikationen.⁴⁸ Utöver släkttillhörighet måste det finnas något ytterligare behov, pengar, bostad eller utbildning. Annars faller förordnandet in under ett fideikommiss vilket är ogiltigt.⁴⁹

3.4 Stiftelsernas sekretess och tillsyn

Bestämmelserna i Stiftelseagens kap. 9 stadgar att alla stiftelser i Sverige är knutna till en tillsynsmyndighet (TSM). Myndigheten ifråga utgörs av Länsstyrelsen i det län stiftelsens styrelse eller förvaltare har sitt säte.

Tillsynsmyndigheten har tre roller: kontroll, ingripande och service.

Kontroll

Kontrollen innebär att TSM har en rätt att när som helst begära in handlingar eller upplysningar från vilken stiftelse som helst, något som utövas stickprovvis. Dessutom har TSM en skyldighet att utöva återkommande kontroll av vissa stiftelser, nämligen att granska de årsredovisningar som en årsredovisningsskyldig stiftelse lämnar in.⁵⁰

Ingripande

Vad gäller ingripande så har TSM både en rättighet och en skyldighet att ingripa om det finns anledning att misstänka att stiftelsens förvaltning eller

⁴⁷ Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s. 50 ff

⁴⁸ Prop. 1993/94:9 s. 113

⁴⁹ Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s. 19

⁵⁰ Isoz s. 200. Den sistnämnda skyldigheten för TSM att granska årsredovisningarna står inte uttryckt i lagtexten men kan hittas i Prop. 1993/94:9 *Om stiftelser* s. 200

revision inte utövas i enlighet med stiftelseförordnandet eller SL. Detsamma gäller om det kan antas att en styrelseledamot eller förvaltaren på något vis missköter sitt uppdrag, exempelvis genom att inte dela ut bidrag till destinationerna. TSM kan vid behov väcka talan om skadestånd för stiftelsens räkning mot eller entledigande av styrelseledamöter eller förvaltare.⁵¹

Service

TSM ska vid behov ge råd och upplysningar till stiftelserna. Vidare kan den även förordna ny styrelseledamot, om detta är vad som krävs för att styrelsen ska bli beslutför, samt utse ny förvaltare om stiftelsen skulle sakna en sådan.⁵²

3.5 Sammanfattning

En stiftelse är ett sätt att förordna om egendom under en längre period. För att en stiftelse ska anses giltig krävs det att det finns en stiftare, förvaltare och förmånstagare samt att egendomen som ska tillfalla stiftelsen har utmönstrats från stiftarens egendomssfär. Stiftelsen måste även uppfylla det s.k. varaktighetskravet, det vill säga att dess ändamål måste vara långsiktigt. Samtliga stiftelser i Sverige är knutna till en tillsynsmyndighet, vars roll är att utöva kontroll, vid behov göra ingripande samt att ge service.

I följande kapitel kommer jag att redogöra för hur stiftelser och truster beskattas.

⁵¹ Isoz s. 200

⁵² Ibid s. 201

4 Den skatterättsliga regleringen av trustar och stiftelser – i Sverige och internationellt

I detta kapitel kommer jag att översiktligt presentera hur trustar beskattas i den engelska rätten för att därefter närmare gå in på hur stiftelser beskattas i den svenska skatterätten. Detta är ännu ett led i det som slutligen ska bli en jämförelse mellan de båda företeelserna. Dessutom behandlas trustarnas beskattningsrelation till det svenska skattesystemet och med EG-rätten. Syftet är att utreda om det finns något i den internationella skatterätten som kan ge oss en vink om hur trustar och dess egendom bör beskattas i Sverige.

4.1 Beskattning av trustar enligt common law

De viktigaste skatterna i det engelska skattesystemet är inkomstskatt, kvarlåtenskapsskatt samt stämpelavgifter. Dominerande i sammanhanget är inkomstskatten.⁵³

Eftersom de anglosaxiska trusterna inte är några egna skattesubjekt så är det istället de skattskyldiga som är inblandade i trustens verksamhet som beskattas för dess inkomst och avkastning.⁵⁴ Enligt equity-rätten är det inte förvaltaren, vilken har den officiella äganderätten till trustegendomen, som ska beskattas för trustens inkomster, utan förmånstagaren. Anledningen till detta synsätt är att det inte är förvaltaren utan förmånstagaren som drar ekonomisk nytta av trusten. Så lyder i alla fall huvudregeln, men man har från den engelska lagstiftarens sida av praktiska skäl sett sig nödgad att göra avsteg från denna princip. Eftersom det vid ett flertal av de olika trustklassifi-

⁵³ Hagstedt s. 78

⁵⁴ Hagstedt s. 80

ceringarna inte på förhand är känt vilka som faktiskt är/kommer att bli förmånstagare till trusten så måste någon beskattas för dess inkomst tills dess att förmånstagarna blir kända. Därför beskattas i dessa fall förvaltaren för trustens inkomster.⁵⁵

Observera att detta är hur trustar generellt beskattas enligt engelsk rätt. För trustar som är belägna i Storbritannien, där de ju har ett väl fungerande skattesystem, blir följaktligen trustar beskattade löpande efterhand som det blir aktuellt med inkomster, avkastning eller utbetalningar till förmånstagarna. Där finns trusterna, inte så mycket som ett medel för skatteplanering utan som ett sätt att planera generationsskifte och egendomsfördelning. När jag i fortsättningen talar om den låga, eller som i vissa fall icke existerande, beskattningen så rör det sig om offshore-trustar som beskrevs ovan.⁵⁶

4.2 Beskattning av stiftelser enligt IL

Stiftelsernas beskattningssituation bestäms av Inkomstskattelagen (1999:1229). De kan anses vara begränsat skattskyldiga eller obegränsat skattskyldiga. Vissa former av stiftelser är till och med helt befriade från inkomstskatt.⁵⁷

4.2.1 Begränsat skattskyldiga stiftelser

Allmännyttiga stiftelser som jag beskrev ovan⁵⁸, kvalificerar sig till att vara begränsat skattskyldiga enligt 7 kap 3 § IL. Det krävs dock att de uppfyller ändamålskravet, verksamhetskravet samt fullföljdskravet i 4-6 § § IL. En stiftelse som uppfyller kraven på en allmännyttig stiftelse blir endast skattskyldiga för inkomst av näringsverksamhet som avser fastighet och rörelse, samt fastighetsskatt (om det är en skattepliktig fastighet). De inkomster som

⁵⁵ Hagstedt s. 81

⁵⁶ Se avsnitt 1.1.2

⁵⁷ T.ex. pensionsstiftelser, se IL 7 kap. 2§

⁵⁸ Se avsnitt 3.3.1

är skattskyldiga beskattas med en statlig skattesats om 28 %. Vidare är de även befriade från förmögenhetsskatt.⁵⁹

4.2.2 Obegränsat skattskyldiga stiftelser

De stiftelser som inte kvalificerar sig till en begränsad skattskyldighet blir följaktligen att anses som obegränsat skattskyldiga och beskattas alltså för sina samtliga inkomster. Här faller uttryckligen familjestiftelser in, eftersom det stadgas i lagens ändamålskrav att det inte får avse endast vissa familjer eller personer.⁶⁰ En obegränsat skattskyldig stiftelse ska betala skatt på samtliga inkomster med en statlig skatt på 28 %.⁶¹

4.3 1985 års Haag-konvention

I syfte att harmonisera common law och civil law-systemen gällande just trusters, så utarbetades 1985 en Haag-konvention.⁶² Denna multilaterala konvention reglerar tillämplig lag avseende trusters samt erkännande av dem. Den har tillträtts av Australien, Canada, Cypern, Frankrike, Italien, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Storbritannien och USA, dock inte av Sverige. Några andra folkrättsliga åtaganden gällande trusters i skattehänseende finns inte.⁶³

4.4 EG-rätten

Som jag beskrev i inledningen⁶⁴ så är Kanalöarna visserligen medlemmar i EU, men endast under vissa begränsade omständigheter. Därför är det inte relevant att här göra en framställning av EG-skatterätten. Dock är det värt att nämna att Kanalöarna genom Storbritanniens försorg har införlivat ett direktiv som syftar till att bekämpa skatteflykt inom EU, nämligen det s.k.

⁵⁹ SKV 324 s. 7

⁶⁰ Se IL 7 kap. 4§

⁶¹ SKV 324 s. 7

⁶² *Convention on the Law applicable to Trusts and their Recognition*, hämtad från <http://www.assetprotectioncorp.com/hagueconventiontrusts.html> besökt 2007-04-24

⁶³ SKV 352 s. 754

⁶⁴ Se avsnitt 1.1.3

Sparandedirektivet.⁶⁵ Direktivet syftar till att länderna som har antagit direktivet förbinder sig till ett informationsutbyte rörande personers ränteinkomster, i de fall de härstammar ifrån sparande från annat land än personens medborgarstat. Syftet är att säkerställa att ränteinkomsterna kan identifieras så att de kan bli beskattade och inte undanhålls från beskattning, samt att undanröja dubbelbeskattning.⁶⁶ Det trädde i kraft den 1 januari 2005, efter att Belgien, Luxemburg, Schweiz och Österrike varit motsträviga till att behöva lätta på sin rigida banksekretess.⁶⁷ Detta betyder för offshore-trusternas del att de är förpliktigade genom direktivet att utge sådan information som krävs för att säkerställa beskattning. Deras sekretess har således fått ta ett steg tillbaka.

4.5 CFC-beskattning

De s.k. CFC-reglerna är en lagstiftning från 1989, vars benämning Controlled Foreign Corporation är en amerikansk skatteterm. Kortfattat så innebär dessa regler, vilka från och med 2004 hittas i IL kap. 39a, att det är möjligt att beskatta i Sverige bosatta ägare i utländska juridiska personer. Reglerna ifråga är väldigt komplicerade och innebär i praktiken att de endast blir tillämpliga i ett fåtal fall. CFC-reglerna tar främst sikte på lågbeskattade inkomster och har tillkommit i ett led att minska urholkningen av den svenska skattebasen. De har också kritiserats i doktrinen eftersom det har ifrågasatts om de överensstämmer med Europarätten.⁶⁸ Som sagt så tar CFC-reglerna sikte på inkomster från utländska juridiska personer och så länge en trust inte är att ses som en utländsk juridisk person i den svenska skatterätten så blir heller inte CFC-reglerna tillämpliga.

⁶⁵ Direktiv 2003/48 EG

⁶⁶ SKV Dnr: 131 211790-06/111

⁶⁷ Allmän rapport 2003, hämtad från <http://europa.eu/generalreport/sv/2003/pt0207.htm> , besökt 2007-01-25

⁶⁸ EG-domstolen underkände i det s.k. Schweppes-målet den brittiska CFC-lagstiftningen om det är fråga om reell näringsverksamhet (Mål nr C-196/04)

4.6 Skatteavtal

Ett skatteavtal (kallades fram tills nyligen för dubbelbeskattningsavtal) är oftast ett bilateralt avtal som syftar till att undvika dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet. Sverige har ingått flera sådana avtal, varav ett multilateralt med de övriga nordiska länderna. Det finns ingen enhetlig skatteavtalsrätt utan det är upp till staterna själva att utforma avtalen, vilket har lett till att de kan se väldigt olika ut. Tack vare OECD:s Fiscal Committee så har ett modellavtal utarbetats och används numera ofta som förebild för de olika bilaterala avtalen.⁶⁹

Sverige har skatteavtal med ett flertal länder. I skatteavtalen med USA och Canada har en anpassning till trustar gjorts⁷⁰ och de är därmed att ses som utländska juridiska personer. Dock finns det inga sådana avtal mellan Sverige och Kanalöarna som reglerar offshore-trusterna. De avtal som finns avser främst det s.k. Sparandedirektivet.⁷¹ Däremot har Sverige slutit ett skatteavtal med Storbritannien som kan tillämpas även när trusten ifråga är hemmahörande på Kanalöarna.

4.7 Praxis

Vi får mycket liten ledning i hur en trust och dess egendom ska beskattas i Sverige genom att enbart titta på den rättsliga regleringen av trustar i såväl intern svensk rätt som EG-rätt och skatteavtal. Den tydligaste hänvisningen till hur man ska gå till väga verkar vara det av Regeringsrätten avvisade förhandsbeskedet i RÅ 1999 not. 20. Målet gällde en ansökan om förhandsbesked där stiftaren A med ett instruktionsbrev hade önskat att hans familj med lika rätt skulle vara förmånstagare. SRN godtog visserligen den aktuella trustbildningen men uttryckte tveksamhet över A:s möjligheter att förfoga över trustegendomen eftersom det stod klart att A genom trustens uppbyggnad fortfarande hade ett visst mått av inflytande. Egendomen kunde alltså

⁶⁹ Lodin m.fl. s. 547

⁷⁰ Prop. 1994/95:60 avsnitt 5.3

⁷¹ Se avsnitt 4.4

inte ha utmönstrats från hans egendomssfär vilket är ett krav för att en stiftelse ska föreligga, vilket Skatteverket å sin sida hävdade. Regeringsrätten undanröjde förhandsbeskedet och avvisade ansökningen med hänvisning till att alltför många oklarheter rörande trustbildningen förelåg. Frågan ställdes även huruvida en förmånstagare bosatt i Sverige ska beskattas för inkomster från en trust. Eftersom beloppen inte var undantagna från skatteplikt i hemlandet var svaret jakande, oavsett om utbetalningen skedde som en engångsbetalning eller som löpande underhåll.

I nästa kapitel ämnar jag undersöka huruvida den samlade bedömningen av ovan angivna rättskällor leder till att privata truster i svensk skatterätt ska anses ha sin närmaste motsvarighet i de svenska familjestiftelserna eller ej.

5 Problem kring beskattningen av trustar i Sverige

Målet med detta kapitel är att utreda en rad frågor som har uppstått under arbetets gång. I detta kapitel ämnar jag undersöka huruvida den metodik som förespråkades av SRN i RÅ 1999 not. 20 leder till att privata trustar i svensk skatterätt ska anses ha sin närmaste motsvarighet i de svenska familjestiftelserna eller ej. Jag behandlar även problemet med trusternas sekretess och gör en bedömning av rättsläget idag samt vilken trend som verkar vara den starkaste.

I IL 2:2 stadgas att de termer och uttryck som uttrycks i lagen också omfattar utländska företeelser, uttrycket ”aktiebolag” omfattar t.ex. både svenska och utländska aktiebolag (så länge det inte en regel som uttryckligen endast gäller svenska aktiebolag). Problemet är att avgöra huruvida den utländska företeelsen verkligen motsvarar den svenska eller ej.⁷² Så menar jag är fallet med trustar och stiftelser idag. I den svenska skatterätten utgår vi från att trustar motsvaras av stiftelser, men det är ett antagande som är långt ifrån självklart. I följande avsnitt kommer jag att gå närmare in på de olika rekvisit som krävs för att en trust ska anses vara en utländsk juridisk person eller stiftelse i den svenska skatterätten.

Vad som talar mot att en trust ska ha sin motsvarighet i den svenska stiftelsen rör främst äganderätten till trustegendomen. En av grundpelarna för att en stiftelse ska anses vara giltig är som tidigare nämnt⁷³ att stiftelseegendomen måste vara utmönstrad från stiftarens egendomssfär och han eller hon får inte heller göra några förbehåll om att kunna ändra i stiftelsens stadgar eller förmånskrets. Inte heller får stiftaren själv vara förmånstagare eller förvaltare.

⁷² Lodin mfl. s. 514

⁷³ Se avsnitt 3.1

5.1 Utländsk juridisk person eller stiftelse

Om en trust inte skulle anses vara en stiftelse i svensk mening, så skulle den vara en utländsk juridisk person. Vi ska nu titta närmare på vilka kriterier som ska uppfyllas för att detta ska bli aktuellt.

I IL 6 kap. 8 § framgår hur en utländsk juridisk person definieras. Det finns i praktiken fyra kriterier som ska vara uppfyllda, då IL föreskriver att det ska vara 1) en utländsk association som enligt lagstiftningen i den stat den hör hemma kan 2) förvärva rättigheter och åta sig skyldigheter, 3) föra talan inför domstolar och andra myndigheter, och 4) vars enskilda delägare inte kan förfoga fritt över associationens egendomsmassa.

Association och rättssubjektivitet

Det har sedan länge varit en utbredd uppfattning att utländska stiftelser inte faller in under begreppet utländsk juridisk person.⁷⁴ Regeringsrätten fann visserligen att en norsk stiftelse uppfyllde dessa krav men detta avgörande har blivit kritiserat från flera håll.⁷⁵ De tre sistnämnda rekvisiten ska bedömas efter de civilrättsliga reglerna i associationens hemstat men huruvida de där betecknas som utländsk juridisk person eller ej har ingen betydelse.⁷⁶ Således skulle en trust kunna ses som en utländsk juridisk person, en association, även om den inte *betecknas* som det i sitt hemland. Det stora problemet kommer dock när vi kommer till andra och tredje rekvisitet. Trusten som sådan kan nämligen inte åta sig rättigheter och skyldigheter eftersom det är förvaltaren som enligt den brittiska rättsuppfattningen har äganderätten till trustegendomen. Således är trusten inte att se som ett rättssubjekt i svensk mening.⁷⁷ Eventuellt skulle en trust kunna föra talan inför domstol i sitt hemland vilket gör att det tredje rekvisitet är uppfyllt men eftersom det

⁷⁴ Se t.ex. Mattsson "Begreppet utländsk juridisk person i de svenska skatteförfattningarna – några kritiska synpunkter" SN 2000 s. 101 f

⁷⁵ Se bl.a. Mattsson "Några synpunkter på RÅ 2004 ref. 29" SN 2005 s. 112 ff samt Antoine

⁷⁶ Staberg s. 116

⁷⁷ Se avsnitt 2.2.2. ovan

andra rekvisitet definitivt inte uppfylls så kvalificerar sig trusten ändå inte till att ses som en utländsk juridisk person enligt IL 6 kap. 8 §.⁷⁸

Den största beskattningmässiga skillnaden som uppstår om en trust skulle ses som en utländsk juridisk person istället för en stiftelse, är att de så kallade CFC-reglerna blir tillämpliga.⁷⁹ Men eftersom den aktuella rättsutredningen jag har gjort inte pekar på det, så kommer jag nedan att närmare gå in på hur en förmånstagare till trustegendom bör bli beskattad i Sverige.

5.2 Förmånstagarens beskattningssituation

Här ska jag närmare gå in på hur en förmånstagare i Sverige till en anglosaxisk trust ska beskattas. Jag har nu kommit fram till att en trust ska ses som en stiftelse i svensk rätt och behandlar även inkomsterna som om de kom från en sådan.

Inkomstskatt

För inkomster från truster ska förmånstagaren beskattas i inkomstslaget tjänst, som ett periodiskt understöd eller liknande periodiska inkomster.⁸⁰ Som periodiskt understöd räknas varje utbetalning eller förmån från familjestiftelser.⁸¹ Således kan t.ex. förmånen av att få disponera en fastighet som ägs av en trust beskattas som tjänst.⁸² Dock ska endast sådana inkomster tas upp till beskattning som givaren har medgett avdrag för.⁸³ Detta leder till en viktig fråga – om inte trusten på Jersey ska beskattas för exempelvis en villa på Limhamn och då inte rimligtvis medges avdrag för den, ska då förmånstagaren verkligen beskattas för förmånen ifråga? I IL 62 kap. 7 § IL anges de fall då en juridisk person medges avdrag för ett periodiskt under-

⁷⁸ Detta förutsätter att man kan analogitolka Stabergs slutsats gällande engelska limited partnerships, SN 2006 s. 123

⁷⁹ Se ovan under avsnitt 4.5

⁸⁰ Se IL 10 kap. 2 §

⁸¹ Se IL 10 kap. 6 §

⁸² Sundgren s. 10

⁸³ Se IL 11 kap 47 §

stöd – men trusten anses ju inte vara en juridisk person i Sverige? Här anser jag rättsläget vara oklart eftersom Regeringsrätten aldrig klart tagit ställning till detta.

5.3 Trusternas sekretess

Vi har nu tittat på hur trusters ska beskattas, beroende på om de i den svenska skatterätten ska definieras som stiftelse eller utländsk juridisk person. Då kommer vi till nästa problem. Sekretessen som omgärdar de anglosaxiska offshore-trusterna har ett rykte om sig att vara närmast vattentät. På trustförvaltarnas reklamhemsidor ligger det mycket tyngd på orden *confidential* och *private*. Men är det verkligen så? Det finns (naturligt nog) en stark vilja hos trustförvaltarna att behålla sina klienter, och de vill givetvis kunna upprätthålla administrationen och sekretessen av sina trusters oberoende av restriktiva förändringar i jurisdiktionens trustlagar. Vanligt för offshore-truster är därför att de innehåller s.k. ”flykt-klausuler”, vilket innebär att de vid behov kan ändra rättsordning. Detta innebär att de ena dagen kan styras av Jersey-lagstiftning och nästa dag av bahamsk, något som skapar problem vid utredningar och ytterligare bidrar till misstänksamhet.⁸⁴ Detta torde dock främst beröra de västindiska offshore-trusterna, då de har betydligt sämre rykte än Kanalöarnas.

Problemen som uppstår för t.ex. den svenska staten är att det oftast är omöjligt att faktiskt ta reda på vem som är ägaren till en trust eller en viss trustegendom, då äganderätten ofta förblir höljd i dunkel via olika komplicerade bolagsbildningar, som i sin tur är skyddade via hemliga bankkonton i t.ex. Schweiz. Trustbildningar erbjuder alltså upp till tre olika nivåer av sekretess för sina investerare.⁸⁵

⁸⁴ Antoine s. 29f.

⁸⁵ Antoine s. 98 f.

Idag ser vi dock en ökad tendens till att även offshore-trusterna måste registreras för att kunna övervakas.⁸⁶ Dessutom har de nu en skyldighet att lämna information rörande ränteinkomster, om en sådan förfrågan skulle uppstå från något av de andra medlemsländerna.⁸⁷ Enligt engelsk rätt är det lagligt att hålla pengar offshore sedan 1979, men det är olagligt att undanhålla ränteinkomsterna därifrån. Risken med det hårda sekretesskyddet är att det missbrukas och används för skatteflykt. Kritiker menar att jurisdiktioner som håller hårt på sekretessen ”säljer ett skydd mot andra länders lagar”.⁸⁸ Nyligen vann det engelska Skatteverket (*HM Revenue and Customs*) en seger mot fyra av Storbritanniens största banker genom ett utslag av *the Finance and Tax Tribunals Special Commissioners* som innebär att de måste lämna över information om uppemot 100 000 kunders bankkonton i syfte att utöka skattebasen. Den brittiska staten beräknar att härigenom kunna driva in 275 miljoner pund. Irland (som vissa hävdar själv är ett skatteparadis), lyckades förra året återta nästan 1 miljard GBP i obetalda skatter från banker på Kanalöarna.⁸⁹

Även i Sverige har vi motvillig inställning till offshore-sekretessens dimensioner. Skatteverket kräver att svenska stiftare eller förmånstagare till trustar vid en prövning ska kunna bevisa trustens rättsliga status genom att infordra relevanta handlingar såsom trusturkund och ev. instruktionsbrev (letters of wishes).⁹⁰

Det är skillnad på sekretessen som omgärdar stiftelser och trustar, men den är inte milsvid. I Sverige har sekretess rörande stiftelser setts som en naturlig del då en alltför öppen hållning av lagstiftaren har befarats hämma donationsviljan.⁹¹ Men som framfört ovan så står svenska stiftelser ändå under

⁸⁶ Antoine, not 66

⁸⁷ Se avsnitt 4.4

⁸⁸ The Economist, “*Unintended consequences*”

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ SKV 352 s. 756

⁹¹ Gunne, Löfgren, Thuresson (1995) s. 33

en betydligt starkare övervakning genom att samtliga är knutna till en TSM.⁹²

⁹² Se avsnitt 3.4

6 Slutsatser och analys

Det sägs ofta att trustens motsvarighet i Sverige är stiftelser. Huruvida detta stämmer eller inte är inte mitt beslut att fatta, jag kan endast presentera min åsikt. Som vi har sett i kapitlen ovan så är det mycket som förenar trustar och stiftelser, men det finns också mycket som skiljer dem åt. Här har jag kortfattat listat de största skillnaderna mellan de båda.

- Den största skillnaden mellan anglosaxiska trustar och svenska stiftelser är att en trust enligt common law inte är att ses som en juridisk person, medan svenska stiftelser är det. Som jag nämnde i inledningen så är detta inte att förväxlas med de amerikanska trusterna vilka oftast är juridiska personer. Då aktualiseras problematiken med att klassificera trusten som en utländsk företeelse under passande svenska skatteregler inte alls.⁹³
- I en svensk stiftelse får inte stiftaren själv agera förvaltare⁹⁴, till skillnad från trustar där detta är tillåtet.⁹⁵ En stiftare av en trust får dock inte agera både stiftare, förvaltare och ende förmånstagare. Då anses inte en giltig trust ha uppstått.⁹⁶
- En stiftare till en svensk familjestiftelse får inte själv göra förbehåll om att ändra i stiftelsens stadgar. Det får inte heller stiftaren till en trust, men denne kan ändå inofficiellt ”styra” förvaltarens arbete genom *letters of wishes*.

⁹³ Detta kommer bland annat till uttryck i Sveriges skatteavtal med USA, se Prop. 1994/95:60 avsnitt 5.3.

⁹⁴ Se ovan under avsnitt 3.1

⁹⁵ Hagstedt s. 76

⁹⁶ Ibid.

- Privata truster är tidsbegränsade enligt ”the rule of perpetuity”, vilket innebär att den endast är giltig upp till ca 80 år.⁹⁷
- Stiftelser står under tillsyn av Länsstyrelsen i det län där styrelsen eller förvaltaren har sitt säte, en TSM som har rätt att både kontrollera och ingripa i stiftelsens arbete.⁹⁸ Trusterna däremot existerar inte i några register och har en närmast vattentät sekretess.

Syftet med detta kapitel var att ge en översikt över begreppen truster och stiftelser och dess likheter och skillnader. Även om man ofta, framförallt i doktrinen, sätter likhetstecken mellan de båda så är det först när man ser de presenterade jämte varandra som man själv kan bilda sig en uppfattning huruvida detta stämmer eller inte.

Genom min komparativa studie av truster och stiftelse, två rättsliga instrument som till ytan ser väldigt lika ut, så har jag kommit fram till slutsatsen att det trots allt föreligger stora skillnader mellan de båda när man granskar dem i detalj. Jag menar att det är tveksamt om de borde jämföras med varandra i det svenska skattesystemet. Men som min rättsutredning också har visat så finns det med dagens regler heller inget bättre alternativ än just att jämföra truster med stiftelser och beskatta dem därefter. Jag har inte kommit så långt i min juridiska tillämpningsförmåga att jag kan presentera ett komplett alternativ som skulle lösa samtliga problem som rimligen uppstår när ett rättsligt instrument från en common law- rättsordning ska passa in i en civil law- dito.

En utopi vore att vi genom avtal, bi- eller multilaterala, kan erkänna de anglosaxiska trusterna som utländska juridiska personer liksom vi har gjort i skatteavtalen med USA och Kanada. Istället för att tillämpa beskattningsreglerna för stiftelser skulle alltså CFC-reglerna bli tillämpliga. Detta medför dock svårigheter eftersom det till skillnad från i USA och Kanada inte ses

⁹⁷ Se ovan under avsnitt 2.3

⁹⁸ Se ovan under avsnitt 3.4

som naturligt i Storbritannien med tillhörande Kanalöar att erkänna trustar som juridiska personer. Ur skattesynpunkt är jag inte så säker på att det verkligen spelar någon roll huruvida vi väljer att se anglosaxiska trustar som stiftelser eller utländska juridiska personer. Fördelen som uppnås är snarare att vi får en enhetlig behandling av institutet och på så vis borgar för en mera rättvis sådan. Så länge det råder oenighet om de civilrättsliga verkningarna av ett trustförhållande så kommer det även att råda ovisshet kring de skatterättsliga effekterna. Eftersom det inte råder någon oenighet kring de amerikanska trusterna tack vare våra skatteavtal så synes det således vara enklare att rätta in de anglosaxiska trusterna i det redan befintliga amerikanska ledet än att försöka skapa något helt nytt.

7 Avslutande diskussion

7.1 Sverige och trustar

Vad gäller det initiala påståendet att trustar är något ljusskyggt som luktar skatteflykt lång väg så kan man väl knappast hålla med. På det hela taget så menar jag (och flera med mig) att trustar i de allra flesta fall är en naturlig och alltigenom laglig del av den anglosaxiska rätten då den fyller en viktig social och ekonomisk funktion.

Frågorna och misstänksamheten som resulterar i braskande rubriker på kvällstidningarnas löpsedlar uppstår oftast vid användandet av offshore trustar, alltså sådana trustar vars huvudsakliga intresse är att utnyttja OFC-lagstiftning så att stiftaren och förmånstagarna ska undkomma skatt i sitt eget hemland. FN uttryckte för flera år sen oro över utnyttjandet av trustar som ett medel för pengatvätt, droghandel och annan maffiaverksamhet. I ett samhälle med en ökad globalisering så känns det onekligen märkligt att några få små öar fortfarande kan upprätthålla denna vattentäta sekretess, istället för att tillsammans med resten av världen i alla fall försöka arbeta för öppenhet och transparens. Men det är så jag ser det, en medelklassstjej från en arbetarstad där det fortfarande är lite exotiskt att läsa på universitet, och där många i min ålder hellre börjar jobba direkt efter gymnasiet. Att betala skatt är för de flesta svenskar begränsat till statlig inkomstskatt och kommunalskatt, fastighetsskatt och olika typer av punktskatter. De dras från lönebeskedet och elräkningen, kanske från VISA-kortet när man köper sitt fredagsvin, snus och bensin och vad man tittar på är sitt nettobesked och kontosaldo. Deklarationen för sådana som mig kan man oftast SMS:a in, inga krångliga aktieförsäljningar, avdrag eller förmögenhetsbeskattning. För att fullt ut förstå varför det finns ett behov av skatteplanering så behöver man nog se saken från en annan synvinkel. En verklighet för de mer välbeställda svenskarna är att betala flera hundra tusen i skatt för något som redan är förvärvat med skattade medel, som fastigheter eller värdepapper. Då känns det inte lika självklart med statens beskattningsanspråk och frustrationen tar

överhanden. Man vänder sig till andra alternativ och utforskar nya vägar. Detta är också något som jag har försökt föra fram i denna uppsats, nämligen hur de företag som specialiserat sig på att hjälpa personer med sin skatteplanering ser på det hela. För dem är det naturligt att man ska undandra medel från beskattning, äganderätten till en persons förmögenhet är en personlig sådan och ingenting som ska tillfalla det allmänna. Jag strävar efter att vara objektiv. Min åsikt är att det ska stå var och en fritt huruvida man vill skatteplanera eller ej. Och den skatteplaneringen måste få ske med hjälp av användandet av andra rättsliga instrument än de som finns i den svenska rätten. Ska egendom beskattas i ett annat land än Sverige så får vi acceptera det, även om det urholkar den svenska skattebasen. Som sagt, med en ökad internationalisering så måste vi flytta fokus från att se till det svenska allmänhetens bästa och istället försöka se till världens bästa. För handen på hjärtat, så borde det inte spela någon roll om skattepengarna tillkommer en sjuk man i Sverige eller nya vägar på Guernsey. Problemen uppstår när skatteplaneringen istället blir en skatteflykt, när förmögenheter eller fastigheter inte ges till känna utan hemlighålls, då de inte blir beskattade alls fastän de borde bli det, när de varken går till sjukvård eller nya vägar, utan till en Miró-tavla eller en ny båt. Då tycker jag att det tar emot, objektiv eller ej.

Genom att bosätta sig i ett visst land så gör man ett val. Väljer du att bo i Sverige så väljer du också att acceptera de lagar och regler vi lever efter här, oavsett om du gillar dem eller ej. Som bekant kan vi inte välja vilka lagar vi vill följa utan vi är förpliktigade att följa samtliga. Ställer man sig inte bakom den befintliga regeringens beslut och synsätt så har man en chans vart fjärde år att göra sin röst hörd. Tiden däremellan så måste jag som privatperson acceptera även de bestämmelser som inte passar mig. Det finns ingenting som säger att det måste ske i tysthet, tvärtom – anser man något vara fel så är det ens absoluta rättighet att framföra detta. Men även om jag anser att vi betalar för mycket skatt i Sverige så är det inte upp till mig att besluta. När det gäller offshore-truster så är de just nu en gråzon som svävar i gränslandet mellan skatteplanering och skatteflykt. Fram tills att det är avgjort var

gränsen ska gå så är det omöjligt att ställa sig på den ena eller den andra sidan och vara säker på sin sak.

Men det finns hopp. Att Kanalöarna gemensamt har gått med på att anta det så kallade sparandedirektivet (2003/48) är i alla fall enligt min åsikt en stor händelse. Inte minst för att deras tidigare rykte som ett skatteparadis i och med detta ytterligare rentvås. Sparandedirektivet från EU innebär som jag nämnde ovan att alla stater som har ratificerat det är skyldiga att lämna uppgifter om personers ränteinkomster. Detta har lett till att det troligtvis största och mest utbredda skattefusket i EU nu är lättare att komma åt. Då syftar jag på det faktum att många personer undanhåller information till staten om sina ränteinkomster från utlandet, som härrör från pengar de har investerade där. Men sparandedirektivet har även blivit kritiserat för att vara ett urvattnat dokument utan riktig genomslagskraft. Till exempel så definieras termen ”sparande” så snävt att det är enkelt att komma undan. Dessutom övertalade Storbritannien Rådet att undanta eurodollarmarknaden, som blomstrar i London, från direktivets tillämpningsområde.⁹⁹

Ni undrar kanske varför jag ständigt refererar till trustar som om det enbart är ett alternativ för de förmögna? Är detta inte möjligt för vanliga ”medelklassmedborgare”? Det beror helt på hur man definierar medelklass, men en sak som är säker är att det inte är gratis att bilda och administrera trustar. Det är tvärtom med stor sannolikhet väldigt dyrt. ”Det sägs att trustegendomen måste omfatta flera tiotals miljoner innan administrationskostnaderna blir lägre än den svenska förmögenhetsskatten.”¹⁰⁰

⁹⁹ The Economist 2007-02-22 *All together now*

¹⁰⁰ Sundgren s.8 Men det ska noteras att eftersom inga trust-förvaltare som jag har sökt upp på Internet har några prislistor så är detta ett påstående som ska tas som ett påstående snarare än som en sanning .

7.2 Skatteparadis – pros and cons i ett större perspektiv

Vi lämnar Sverige för ett ögonblick och funderar istället över den övergripande kontexten för uppsatsen, nämligen skatteparadis. Som jag nämnde i inledningen så är detta ett lukrativt sätt att placera stora pengar i ett land. Vad kännetecknar ett skatteparadis? En studie gjord på University of Michigan granskade de länder som idag anses vara skatteparadis och deras uppbyggnad och kom fram till att länderna ifråga är väldigt små, väldigt rika och överlag mycket välregerade med sunna rättsideal och låg halt av korruption. Trenden är tydlig, de tidigare skumma skatteparadiserna med dåligt rykte klarar sig inte lika bra i konkurrensen med de ”nya” skatteparadiserna som lämnat sin tidigare stenhårda sekretess och idag hellre samarbetar än viker av. Anledningen är troligtvis att det idag inte räcker med att dra ner på skattesatserna, dåligt skötta länder attraherar inte utländskt kapital i samma omfattning som de välmående. Dessutom har den övergripande kontrollen från olika mellanstatliga organ ökat och många OFC:s klagar över att ribban är högre för dem än vad den är för ”vanliga” länder som är ekonomiskt och skattemässigt intressanta fast saknar skatteparadisstämpeln.¹⁰¹ Skatteparadiserna har även andra problem, det börjar bli ont om plats. Åsikterna rörande skatteparadis och diskussionen kring deras vara eller icke vara är delad i två läger. Å ena sidan finns det de som befarar att vi genom att tillåta skatteparadis kommer att starta ett *”race to the bottom”*, alltså att länder tävlar om vem som har den lägsta skattesatsen så till den milda grad att välfärdssamhällen riskerar att rasa eftersom det inte finns något kapital att betala dem med. Med detta kanske ”hederliga” länder som inte har möjlighet att delat i kapplöpningen stärks i sin, på vissa ställen rådande, uppfattning om att globaliseringen är något orättvist som bara gagnar ett fåtal.¹⁰² Dessutom befaras det att den ökande rörligheten med nya mobila finansiella system gör att det blir svårt för många länder i västvärlden att försörja sin åldrande befolkning.¹⁰³ Å andra sidan finns det de som hävdar att

¹⁰¹ The Economist *”What it takes to succeed”*

¹⁰² The Economist *”Unintended consequences”*

¹⁰³ The Economist *”Places in the sun”*

oron är obefogad och att det inte handlar så mycket om vilka skattesatser som finns utan hur de används. Förespråkarna för användandet av skatteparadis menar att så länge de används på rätt sätt och tonvikten läggs på samarbete istället för motarbetning så utgör skatteparadisen istället grogrunden för ett välmående globalt samhälle där alla får ta del av fördelarna.¹⁰⁴ Förespråkarna menar således att fokus måste ändras från att endast se farorna med användningen av OFC till att istället uppmärksamma vikten av att samordna nationella skattesystem till ett enda internationellt, vilket skulle underlätta situationen avsevärt. På så vis skulle de ”skumma” affärerna och skatteflykten lättare kunna identifieras och beräknas.¹⁰⁵

¹⁰⁴ The Economist *“Places in the sun”*

¹⁰⁵ The Economist *“Moving pieces”*

Käll- och litteraturförteckning

Böcker

Antoine, Rose-Marie

Trusts and related tax issues in offshore financial law

Oxford University press

Första upplagan

Greta Britain (2005)

Engdahl, Oskar

Skatteparadis

Agora

Stockholm (2004)

Gunne Cecilia, Löfgren Jerker, Thuresson Urban

Beskattning av stiftelser och ideella föreningar

Norstedts Juridik

Första upplagan

Stockholm (1995)

Hagstedt, Jan-Anders

Om beskattning av stiftelser

Isoz, Henning

Stiftelselagen – en kommentar

Första upplagan

Norstedts Juridik (1997)

Jantscher, Gerald R.

Trusts and Estate Taxation

The Brookings Institution

Första upplagan

Washington (1969)

Lodin S-O, Lindencrona G, Melz P, Silfverberg C

Inkomstskatt, en läro- och handbok i skatterätt

Studentlitteratur

Tionde upplagan

Lund (2005)

Sydenham, Angela

Trusts in a nutshell

Sweet&Maxwell

Tredje upplagan

London (1994)

Artiklar

The Economist Special Report

Feb 22nd 2007

“What it takes to succeed”

“Unintended consequences”

“Places in the sun”

“Moving pieces”

Laestadius, Henrik

Trusten och terminologi

Svensk Skattetidning nr 8/03, s. 675-685

Mattsson, Nils

Begreppet utländsk juridisk person i de svenska skatteförfattningarna – några kritiska synpunkter

Skattenytt 2000

Mattsson, Nils

”Några synpunkter på RÅ 2004 ref. 29”

Skattenytt 2005

Simon, Kent

Några problem kring upprättande av trustar

Svensk Skattetidning nr 5/98, s. 461-470

Staberg, Lennart

Behandlingen av engelska handelsbolagsrättsliga sammanslutningar från ett svenskt skatterättsligt perspektiv

Skattenytt 2006 s. 115-126

Sundgren, Peter

Maria Borelius’ (internationella) skatteaffärer

www.skatter.se 2006-10-23

Offentligt tryck

Prop. 1994/94:9 *Om stiftelser*

Prop. 1994/95:60 *Skatteavtal mellan Sverige och Amerikas Förenta Stater*

Myndighetspublikationer

Skatteverket

Handledning för internationell beskattning

SKV 352 utgåva 10, 2006

Skatteverket

Skatteregler för ideella föreningar och stiftelser
SKV 324 utgåva 14,

Skatteverket

Undanröjande av dubbelbeskattning enligt sparandedirektivet samt avtalen med Guernsey, Isle of Man m.fl.

Dnr: 131 211790-06/111

EG-rätt

Celexnummer: 902E3620

Skriftlig fråga P-3620/02 från Wolfgang Ilgenfritz till kommissionen

Protokoll 3 om Kanalöarna och Isle of Man, 11972B/PRO/03

Direktiv 77/388 EEG

Direktiv 2003/48 EG

Internet

www.theeconomist.com besökt 2007-02-27

www.ils-world.com , besökt 2007-03-16

www.moorestephens-jersey.com , besökt 2007-04-13

www.wikipedia.se , 2007-02-12

<http://www.assetprotectioncorp.com/hagueconventiontrusts.html>, besökt
2007-04-24

Rättsfallsförteckning

Fall från Regeringsrätten

RA 1956 Fi 409
RA 1959 Fi 1988
RA 1964 Fi 1656
RA 1988 not. 56
RA 1997 ref 31
RA 1999 not. 20
RA 2000 ref 28
RA 2004 ref 29

Mål från EG-domstolen

C-196/04